

Brüssel, 3. mai 2019
(OR. en)

8801/1/19
REV 1

SPORT 50

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Laste ja noorte spordis osalemise suurendamine 21. sajandi Euroopas - Poliitiline mõttevahetus

Eesistujariik koostas pärast spordi töörühmaga konsulteerimist käesolevale märkusele lisatud aruteludokumendi, mis esitatakse alusena 22.–23. mail 2019 toimuval nõukogu istungil (haridus, noored, kultuur ja sport) peetavale poliitilisele mõttevahetusele.

Laste ja noorte spordis osalemise suurendamine

21. sajandi Euroopas

Spordiga tegelemisel on palju mitmesuguseid hästi dokumenteeritud kasulikke tahke nii üksikisiku kui ka ühiskonna tasandil. Ometi näitab statistika, et kuigi olukord on eri liikmesriikides erinev, keskmiselt *huvi spordiga tegelemise vastu ELis väheneb*. Peaaegu veerand kõigist noortest eurooplastest (vanuses 15–24 aastat) ei tegele üldse ühegi spordialaga ega kehalise tegevusega ning mittetegelemise määr on ajavahemikul 2009–2017 suurenenud 7 protsendipunkti¹. Seda, miks lapsed ja noored ei tegele aktiivselt spordiga, mõjutavad mitu tegurit. Käesolevas dokumendis püütakse neist mõnda käsitleda, et mõista ka seda, kuidas praegused suundumused võivad mõjutada osalemist spordis 21. sajandil.

Alustuseks tuleb öelda, et *konkurents „vaba aja sisustamise turul“*, et mõjutada seda, kuidas lapsed ja noored veedavad oma vaba aega, võib olla suur, eriti arvestades meelelahutussektori ja eelkõige digitaalsektori survet. Tänu tehnoloogia arengule, mis on võimaldanud suurendada ühenduvust lairibaühenduse kiirusel, on suurenenud koduse vaba aja veetmise atraktiivsus (nt arvutimängud, audiovisuaalse sisu vaatamine ja/või interaktsioon sellega) ning võib eeldada, et see muutub tulevikus veelgi huvipakkumaks². Tehnoloogia võib lastele ja noortele luua ka uusi vaba aja veetmise võimalusi (nt spordi vaatamine) ning muuta paremaks olemasolevad vaba aja veetmise võimalused, nagu see on ka kultuurisündmustes osalemise eri vormide puhul (nt kino, etendused, kultuuriobjektid), mis on ELi noorte hulgas populaarsed³.

¹ Eurobaromeetri eriuuringud 334 (2010) ja 472 (2018) spordi ja kehalise aktiivsuse kohta.

² López Sintas, J., Rojas de Francisco, L., & García Álvarez, E. (2017), „Home-based digital leisure: Doing the same leisure activities, but digital“. *Cogent Social Sciences*, <http://dx.doi.org/10.1080/23311886.2017.1309741>.

³ Eurostat (2017), „Kultuuristatistika – kultuuris osalemine sotsiaalmajanduse taustal“.

Seevastu ***pakub sport jätkuvalt „analoog-kogemust“***, mille atraktiivsus sõltub spordirajatiste kättesaadavusest, ligipääsetavusest ja kvaliteedist ning sotsiaalsest suhtlemisest meeskonnakaaslaste ja asjaomaste sporditöötajatega. Liitreaalsuse tehnoloogiatel võib olla potentsiaal luua tulevikus uusi spordialasid, millel on ka füüsilise aktiivsuse komponent, kuid praegu on nende mõju parimal juhul tähtsusetu. Seetõttu, kuigi vaba aja tegevuste mitmekesisusel on positiivne roll laste ja noorte isiklikus arengus, on oht, et spordil on 21. sajandil vähem võimalusi sellele kaasa aidata.

Samal ajal on ***spordiga tegelemisega seotud kulud*** oluline tegur, mis määrab kindlaks spordis osalemise ulatuse, olenemata vanusest. See, mil määral peavad spordiklubid küsima oma liikmetelt rahalist toetust, et toetada oma igapäevategevust ja isegi investeringuid, selle asemel, et nad saaksid kasutada avaliku sektori rahalisi vahendeid või tagada erasponsorlust, võib mõjutada isiku eelistust tegeleda muude harrastuste asemel spordiga. Sama kehtib mitteorganiseeritud sportimisvõimaluste puhul, kus kuludel on tähtsus, sest need kannab tavaliselt täies ulatuses inimene ise.

„Spordimajanduse“ osas tuleb arvesse võtta ka ***spordi*** kasvava ***kommertsialiseerimise***⁴ mõju. Ühest küljest meelitab tippспорт ligi palju meediakajastust. Peale tulu loomise võib see ka innustada inimesi, eriti lapsi, sportima. Teisest küljest, kui tähelepanu pööratakse liiga palju kommertsaspektidele, võivad mõned spordiorganisatsioonid olla rohkem orienteeritud noorte talentide tulutoovale noppimisele kõrgemal tasemel harrastatava spordi jaoks ja tegeleda vähem selle küsimusega, kuidas saaks спорт täita oma sotsiaalset ja kasvatuslikku funktsiooni⁵.

Rahalised solidaarsusmehhanismid eliit- ja rohujuure tasandi spordi vahel on üks viis, kuidas suurendada viimase suutlikkust edendada aktiivset osalemist spordis. Võttes arvesse praeguseid suundumusi, tuleb seoses spordis osalemise määra langustrendi käsitlemisega igal juhul analüüsida vajadust ühtlustada tulevikus nii eliit- kui ka rohujuure tasandi spordi kavasid.

⁴ Ülemaailmse spordiürituste turu üldine aastane kasvumäär on aastatel 2017–2021 eeldatavalt 3,6% ja selle turu suurus oli 2017. aastal 91 miljardit dollarit. UNCTAD (2018), „Competition issues in the sale of audiovisual rights for major sporting events“, kättesaadav aadressil: <https://bit.ly/2PoJysq>.

⁵ Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 165 lõige 1.

Veel üks küsimus, mida tuleb praeguses arutelus arvesse võtta, on seotud **laste ja noorte praeguste põlvkondade hoiakute ja profiiliga** ning täpsemalt sellega, mis motiveerib neid sportima. Kvalitatiivne uuring näitab, et lapsed ja teismelised on huvitatud spordiga tegelemisest, sest see hõlbustab sotsiaalset suhtlust ja toetust, aitab kehakaalu kontrolli all hoida ja eelkõige pakub naudingut. Viimane kehtib tavaliselt olukorras, kus surve võistelda ja võita on väike⁶.

Lisaks sellele, kuigi kindlasti on vaja rohkem sotsioloogilisi teadusuuringuid, öeldakse noorte uute põlvkondade kohta mõnikord, et nad kalduvad järgima mitte ainult hästi väljakujunenud spordialasid, vaid ka esilekerkivaid spordialasid⁷. Sellega seoses on oluline mõista, mil määral on Euroopa sporditurg tegelikult avatud uutele spordiosalejatele, et suurendada võimalusi, kuidas veenda tulevasi noorte põlvkondi olema aktiivsemad.

Kindlasti peaks märkimisväärne osa vestlusest olema pühendatud ka demograafilistele sektoritele, mis on traditsiooniliselt spordis vähem osalenud – selles osas paistavad eriti silma **tüdrukud ja noored naised** ning ka **puuetega inimesed**. Neile rühmadele rõhku asetavad meetmed nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil võivad muuta tulevased noorte eurooplaste põlvkonnad aktiivsemaks.

⁶ Allender, S. *et al.* (2006), „Understanding participation in sport and physical activity among children and adults: a review of qualitative studies“. *Health Education Research*, Vol. 21, nr 6, lk 826–835.

⁷ „Changing the game: How gen Z is redefining sports, consumption & sponsorship (2018)“. Aruanne on kättesaadav [siin](#).

Ministritel palutakse esitada oma seisukohad seoses käesolevas dokumendis esitatud teemadega, et toetada heade tavade vahetamist ja võimalikke poliitilisi lahendusi, mis võivad aidata suurendada Euroopa noorte teadlikkust spordist ja nende osalemist selles. Allpool toodud küsimused esitatakse selleks, et mõnevõrra suunata edasist arutelu.

1. Kuidas saavad avaliku sektori asutused ja spordiliikumine teha koostööd ELi ja liikmesriikide tasandil, et suurendada laste ja noorte spordis osalemise määra?
2. Milliseid meetmeid saaks võtta ELi tasandil, et tugevdada sidemeid eliit- ja rohujuure tasandi spordi vahel, et toetada paremini spordi sotsiaalset ja kasvatuslikku funktsiooni?